

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
СОВЕТЫНЫҢ IV ЧАКЫРЫЛЫШ XXIX СЕССИЯСЕ**

КАРАР № 167

Мөслим авылы

«16» ноябрь 2023 ел

**«Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы» муниципаль
берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр керту турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» «2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясына, «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставының 104, 105, 106 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Мөслим муниципаль районы Советының 2020 елның 13ноябрәндәге, 9 номерлы карары белән расланган «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставына түбәндәге үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертергә:

1) Уставның 4 статьясын яңа редакциядә бәян итәргә:

4 Статья. Муниципаль районда жирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Районда үзидарә Россия Федерациясе гражданны тарафыннан жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашу, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка формалары аша, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлап куелган һәм башка жирле үзидарә органнары аша башкарыла.

2. Гражданныр жирле үзидарәне турыдан-туры да, үз вәкилләре аша да, женесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, милек һәм вазифа хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына карамастан, тигез хокукларга ия.

3. Район территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче чит ил гражданныр жирле үзидарә гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенәң халыкара килешүләренә һәм федераль законнарга ярашлы хокукларга ия.

4. Һәр физик яки юридик зат турыдан-туры жирле үзидарә органнарына һәм районның жирле үзидарәсе вазифаи затларына мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокуклы.

5. Районның жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук гражданнырның, әгәр законда башкасы каралмаган булса, районның жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында тулы һәм ышанычлы мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

6. Районның жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка даими рәвештә район һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең ин мөһим мәсьәләләре, Торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтәрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклау торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында «Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында» 2009 елның 9

февралендөге 8 номерлы Федераль закон нигезендө мөгълүматка керүне тээмин итү турында.

7. Гражданнар, оешмалар, эгэр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) судта бәхәсләшергә хокуклы.»

2) Уставның 6 статьясын яңа редакциядә бәян итәргә:

"6 нчы маддә. Муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль район бюджеты проектың төзү һәм карау, муниципаль район бюджетың раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, муниципаль район бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) муниципаль районның жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм бетерү;

3) муниципаль районның муниципаль милкендә булган милеккә ия булу, файдалану һәм аның белән идарә итү;

4) муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пунктларны электр һәм газ белән тээмин итүне оештыру;

5) муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге, муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш автомобиль транспортында, шәһәр жир өсте электр транспортында һәм юл хужалыгында муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тээмин итү, шулай ук автомобиль юлларын куллану һәм юл хәрәкәтен гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру Россия Федерациясе законнары нигезендә эшчәнлек;

6) халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

7) терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук муниципаль район территориясендә терроризм һәм экстремизм күренешләренен нәтижәләрен минимальләштерүдә яки бетерүдә катнашу;

8) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен үстерүгә, аз санлы жирле халыкларның һәм башка милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен тээмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

9) муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен кисәтүдә һәм бетерүдә катнашу;

10) муниципаль районнар чикләрендә шәһәр һәм авыл торак пунктлары чикләреннән тыш беренчел янғын куркынычсызлыгы чараларын тээмин итү;

11) муниципаль район территориясендә муниципаль милиция тарафыннан жәмәгать тәртибен саклауны оештыру;

12) муниципаль районның хезмәт күрсәтелә торган административ участогында эшләү өчен участок полициясе вәкаләтлесе вазифасын биләүче хезмәткәргә бина бирү;

13) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр участок полиция вәкаләтлесе вазифасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәрнең күрсәтелгән вазифа буенча бурычларын үтәү чорына торак бина бирү;

14) әйләнә-тирә мохитне саклау буенча поселокара характердагы чаралар оештыру;

15) муниципаль белем бирү оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча гомуми кулланышта булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру (федераль дәүләт белем бирү стандартларына ярашлы рәвештә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү вәкаләтләрен исәпкә алмаганда), муниципаль белем бирү оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру (балаларга өстәмә белем бирүне исәпкә алмаганда), аны финанс белән тәмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан башкарыла), балаларны карау һәм карау, балаларны муниципаль мәгариф оешмаларында тоту өчен шартлар тудыру, шулай ук үз вәкаләтләре чикләрендә балаларның каникул вакытында ялын оештыруны тәмин итү буенча чараларны, шул исәптән аларның тормыш һәм сәламәтлек иминлеген тәмин итү буенча чараларны гамәлгә ашыру;

16) муниципаль район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру (Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган аерым территорияләр халкын медицина-санитар тәмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы карамагындагы медицина оешмаларында медицина ярдәме белән тәмин ителә торган территорияләр исемлегенә кертелгән торак пунктлар территорияләрен исәпкә алмаганда) гражданнарга медицина ярдәме күрсәтүнең түләүсез дәүләт гарантияләре территориаль программасы нигезендә;

17) муниципаль район территориясендә каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), жыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү буенча эшчәнлекне оештыруда катнашу;

18) муниципаль районның территориаль планлаштыру схемаларын раслау, муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасы нигезендә эзерлэнгән территорияне планлаштыру буенча документацияне раслау, муниципаль район территориясендә башкарыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәмин итүнең мәгълүмати системасын алып бару, муниципаль ихтыяжлар өчен муниципаль район чикләрендә жир кишәрлекләрен резервлау һәм тартып алу, индивидуаль торак төзелеше объекты яки бакча йорты параметрларының планлаштырылган төзелеше турында хәбәрнамәдә күрсәтелгән параметрларның билгелэнгән параметрларга туры килүе һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир участогында урнаштыруның рөхсәт ителүе турында хәбәрнамә юнәлеше, индивидуаль торак төзелеше объектының яки бакча йортының планлаштырылган төзелеше турында белдерүдә күрсәтелгән параметрларының билгелэнгән параметрларга туры килмәве һәм (яки) индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир участогында урнаштыруның рөхсәт ителмәве турында хәбәрнамәләр, төзелгән яки реконструкциялэнгән шәхси торак төзелеше объектларының яисә бакча йортының шәхси торак төзелеше объектларын яисә бакча йортларын тиешле торак ара территорияләрдә урнашкан жир кишәрлекләрендә төзегәндә яисә реконструкциялэгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы закон таләпләренә туры килмәве яки туры килмәве турында хәбәрнамәләр, Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үз белдеге белән төзелешне сүтү

турында карар кабул итү, торак пунктлар арасындагы территориядә урнашкан, үз белдеге белән төзелгән бинаны сүтү турында карар, жирлекара территориядә урнашкан, яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китереп, максатчан билгеләнеш буенча кулланылмый торган яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган һәм жирлекара территориядә урнашкан жир кишәрлеген тартып алу, жирлекара территориядә урнашкан үз белдеге белән төзелгән бинаны жимерү, яисә аны шәһәр төзелеше өлкәсендә каралган очрақларда билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карарлар Россия Федерациясе кодексы, жир участогының шәһәр төзелеше планын бирү, торак пунктлар арасындагы территориядә урнашкан;

19) реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын раслау, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәт бирү, мондый рөхсәтләрне гамәлдән чыгару, муниципаль район территориясендә үз белдеге белән урнаштырылган реклама конструкцияләрен демонтажлау турында күрсәтмәләр бирү, алар «реклама турында»2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла;

20) жирлекнең генераль планнарын, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау, жирлекнең генераль планнары нигезендә территорияне планлаштыру буенча эзерләнгән документацияне раслау, жирлек чикләрендә урнашкан жир кишәрлеген шәһәр төзелеше планын бирү, төзелешкә рөхсәт бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрақлардан тыш), төзелешне гамәлгә ашырганда объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирү, торак пункт территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү, жирлекләрне шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын раслау, жирләрне резервлау һәм жир участкаларын муниципаль ихтыяжлар өчен жирлек чикләрендә тартып алу, жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда биналарны, корылмаларны карау һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирү, индивидуаль торак төзелеш объектын яки бакча йортын төзү яки реконструкцияләү турында белдерүдә күрсәтелгәннәрнең туры килүе турында белдерү юнәлеше (алга таба - планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) индивидуаль торак төзелеш объектын яки бакча йортын параметрларының билгеләнгән параметрларына һәм индивидуаль торак төзелеш объектын яки бакча йортын жир участогында урнаштыруның рөхсәт ителүенә, планлаштырыла торган төзелеш турында белдерүдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеш объектын яки бакча йортын параметрларының билгеләнгән параметрларга һәм (яки) шәхси торак төзелеш объектын яки бакча йортын жир участогында урнаштыруның рөхсәт ителмәве, төзелгән яки реконструкцияләнгән шәхси торак төзелеш объектларының яисә бакча йортының шәхси торак төзелеш объектларын яисә бакча йортларын төзегәндә яисә реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турындагы закон таләпләренә туры килмәве яки туры килмәве турында хәбәрнамәләр, торак пункт территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендәге бакча йортларын төзегәндә яки реконструкцияләгәндә Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә үз белдеге белән төзелешне сүтү турында Карар кабул итү, үз белдеге белән төзелешне сүтү яки аны рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларына, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә, территорияне планлаштыру буенча документациягә яки федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләргә

туры китерү турында карарлар (алга таба шулай ук - билгелэнгән таләпләргә туры китерү), максатчан билгеләнеш буенча кулланылмый торган яки Россия Федерациясе законнарын бозып кулланыла торган жир кишәрлеген тартып алу турында карарны, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда үз белдеге белән төзелешне сүтүне яки аны билгелэнгән таләпләргә туры китерүне гамәлгә ашыру.

21) торак пунктлар жирләрендә урнашкан участок урманчылыклары составында төзелә торган урманчылыкларны булдыру, бетерү, аларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, шулай ук торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларын эшләү һәм раслауны гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү;

22) торак пунктлар жирләрендә урнашкан урманнарغا карата урман төзелеше буенча чараларны гамәлгә ашыру;

23) муниципаль архивны формалаштыру һәм тоту, шул исәптән торак пунктларның архив фондларын саклау;

24) муниципаль район территориясендә жирләү урыннарын тоту, ритуаль хезмәтләр оештыру;

25) муниципаль район составына керүче торак пунктларны элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

26) поселокара китапханәләрдә халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, аларның китапханә фондларын тулыландыру һәм саклауны тәмин итү;

27) муниципаль район составына керүче торак пунктларны ял оештыру буенча хезмәтләр һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

28) муниципаль район составына керүче торак пунктларда жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыру;

29) муниципаль район милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау, куллану һәм популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау;

30) муниципаль район бюджеты акчалары хисабына муниципаль район составына керүче торак пунктларның бюджет тәмин ителеше дәрәжәсен тигезләү;

31) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, муниципаль район халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча чаралар оештыру һәм гамәлгә ашыру;

32) муниципаль район территориясендә жирле әһәмияттәге дөвалау-сәламәтләндерү урыннарын һәм курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәмин итү, шулай ук жирле әһәмияттәге аеруча саклана торган табигый территорияләрне куллану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

33) муниципаль район территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

34) су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның тормышларын һәм сәламәтлекләрен саклау буенча чараларны гамәлгә ашыру;

35) торак пунктларда авыл хужалыгы житештерүен үстерү өчен шартлар тудыру, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итү, социаль юнәлешле коммерцияле

булмаган оешмаларга, хэйрия эшчэнлегенэ һәм иреклеккэ (волонтерлыкка) ярдәм күрсәтү;

36) муниципаль район территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, муниципаль районның рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру;

37) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча поселокара характердагы чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

38) Россия Федерациясе су законнары белән билгеләнгән чикләрдә су объектлары хужасының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, гомуми файдаланудагы су объектларын шәхси һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен куллану кагыйдәләрен билгеләү, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле керүен тәэмин итү;

39) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

40) федераль закон нигезендә муниципаль район ихтыяжлары өчен ясалма жир участкалары булдыру өчен кирәкле эшләрнең үтәләшен тәэмин итү;

41) муниципаль район чикләрендә коррупциягә каршы тору чараларын гамәлгә ашыру;

42) адреслашу объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, гамәлдән чыгару, урам-юл челтәре элементларына исемнәр бирү (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципаль-ара эһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), муниципаль районның торак пунктлар арасындагы территориясе чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәгълүматны Дәүләт адреслы реестрлар;

43) муниципаль районның торак пунктлар арасындагы территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру;

44) «Күчәмсез милекнең дәүләт кадастры турында» 24.07.2007 елгы 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруны һәм территориянең карта-планын раслауны оештыру.

2. Муниципаль районның жирле үзидарә органнары торак пунктлар арасындагы территорияләрдә жирле үзидарә органнарының барлык хокукларына һәм вәкаләтләренә ия, шул исәптән жирле үзидарә органнарының салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерү буенча вәкаләтләренә ия.

3. Муниципаль район составына керүче аерым жирлекләренң жирле үзидарә органнары муниципаль районның жирле үзидарә органнары белән жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча үз вәкаләтләренң бер өлешен аларга Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә әлегә жирлекләр бюджетларыннан муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына тапшыру турында килешү төзәргә хокуклы.

Муниципаль районның жирле үзидарә органнары муниципаль район составына керүче аерым жирлекләренң жирле үзидарә органнары белән Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә муниципаль район бюджетыннан тиешле жирлекләр бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча үз вәкаләтләренң бер өлешен аларга тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

Күрсәтелгән килешүләр билгеле бер вакытка төзеләргә, аларның гамәлдә булу нигезләрен һәм туктатылу тәртибен билгеләүче нигезләмәләренә, шул исәптән вакытыннан алда, тапшырыла торган вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәкле бюджетара трансфертларның әлегә өлешендә күрсәтелгән еллык күләмен билгеләү

тәртибен үз эченә алырга, шулай ук килешүләрне үтәмәгән өчен финанс санкцияләрен күздә тотарга тиеш. Килешүләр төзү тәртибе муниципаль район уставы яки муниципаль районның вәкиллекле органының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Күрсәтелгән килешүләр нигезендә тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен жирле үзидарә органнары муниципаль районның вәкиллекле органы карарында каралган очракларда һәм тәртиптә өстәмә рәвештә үз матди ресурсларын һәм финанс чараларын кулланырга хокуклы.»;

3) Уставның 8 статьясындагы 1 өлешендәге 8 пункттында "федераль законнар" сүзләрен «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон» сүзләре белән алыштырырга;

4) Уставның 11 статьясының 2 өлешендә «Президент» сүзен «Башлыгы(Рәис)» сүзе белән алыштырырга;

5) Уставның 12 статьясының 6.1 өлешендәге 1 пункттында «Президент» сүзен «Башлыгы (Рәис)» сүзе белән алыштырырга;

6) Уставның 12 статьясының 6.1 өлешендәге 2 пункттында «Президент» сүзен «Башлыгы (Рәис)» сүзе белән алыштырырга;

7) Уставны түбәндәге эчтәлектәге 21.1 статья белән тулыландырырга:

"21.1 нче маддә. Авыл жирлеге старостасы

1. Жирле үзидарә органнары һәм авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә үзара хезмәттәшлеген оештыру өчен муниципаль район жирлегендә яки торак пунктлар арасында урнашкан авыл жирлегендә авыл жирлеге старостасы билгеләнергә мөмкин.

2. Авыл жирлеге старостасы авыл жирлеге гражданның жыены тәкъдиме буенча муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан билгеләнә, аның составына әлеге авыл жирлеге керә. Авыл жирлеге старостасы әлеге авыл жирлеге территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданны яки гражданның жыены тәкъдим иткән көнне 18 яшькә житкән һәм әлеге авыл жирлеге территориясендә урнашкан торак бинасы булган Россия Федерациясе гражданны арасыннан билгеләнә.

3. Авыл жирлеге старостасы дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны биләүче зат түгел, муниципаль берәмлекнең даими булмаган нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы вәкиллекле органы депутаты муниципаль вазыйфасыннан яисә муниципаль хезмәт вазыйфасыннан тыш, жирле үзидарә органнары белән хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм алар белән турыдан-туры бәйлә башка мөнәсәбәтләрдә тора алмый.

Татарстан Республикасы законы белән тарихи һәм башка жирле традицияләрен исәпкә алып, авыл жирлеге старосты вазифасының башка атамасы билгеләнергә мөмкин.

4. Авыл жирлеге старостасы итеп түбәндәге кеше билгеләнә алмый:

1) үз вәкаләтләрен даими булмаган нигездә гамәлгә ашыручы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты муниципаль вазыйфасыннан тыш, дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны биләүче;

- 2) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылган;
 - 3) гамәлдән чыгарылмаган яки төшерелмәгән хөкем ителүе булган.
5. Авыл жирлеге старостасының вәкаләтләре биш елга билгеләнә.

Авыл жирлеге старостасының вәкаләтләре авыл жирлеге гражданның жыены тәкъдиме буенча, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131 - ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясындагы 10 өлешендәгә 1-7 пунктларында билгеләнгән очракларда әлеге авыл жирлеге составына керүче муниципаль районның вәкиллеке органы карары нигезендә вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл жирлеге старостасы аңа йөкләнгән бурычларны хәл итү өчен:

1) авыл жирлегендә жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә хәл итү мәсьәләләре буенча жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән хезмәттәшлек итә, шул исәптән гражданның жыеннарында, жыелышларында, конференцияләрендә катнашу аша, мондый чаралар нәтижеләре буенча жирле үзидарә органнары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән мөрәжәгатьләр һәм тәкъдимнәр жиберә;

3) авыл жирлегендә яшәүчеләргә жирле үзидарә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча мәгълүмат бирә, шулай ук жирле үзидарә органнарынан алынган башка мәгълүматны аларга житкерүдә ярдәм итә;

4) жирле үзидарә органнарына Жәмәгать тыңлауларын һәм жәмәгать фикер алышуларын оештыруда һәм үткәрүдә, аларның нәтижеләрен авыл жирлегендә игълан итүдә ярдәм итә;

5) Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә муниципаль район жирлеге уставында яки муниципаль район жирлеге вәкиллеке органының норматив хокукый актында каралган башка вәкаләтләргә һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

7. Авыл жирлеге старостасының эшчәнлегенә гарантияләре һәм статусының башка мәсьәләләре Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә муниципаль район жирлеге уставы яки муниципаль район жирлеге вәкиллеке органының норматив хокукый акты белән билгеләнергә мөмкин.»

8) Уставның 22 статьясының 4 өлешен яңа редакциядә бәян итәргә:

«4. Жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткәрү тәртибе муниципаль район Уставы һәм (яки) муниципаль район Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә һәм муниципаль район халкын Жәмәгать тыңлауларын үткәрү вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан танышуны, шул исәптән аны жирле үзидарә органының рәсми сайтында мәгълүмат-телекоммуникация системасында урнаштыруны күздә тотарга тиеш интернет челтәрләре яки, әгәр жирле үзидарә органы үз эшчәнлегенә турында мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә,

"Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мәгълүматка керүне тәэмин итү турында" 2009 елның 9 февралендәгә 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы яки муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырырга мөмкинлегенә булмаса (алга таба әлеге статьяда - рәсми сайт), муниципаль район халкының фикер алышуга чыгарылган муниципаль хокукый акт проекты буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен тәкъдим итү мөмкинлегенә, шул исәптән рәсми сайт аша, муниципаль район халкының жәмәгать тыңлауларында катнашуын тәэмин итүчә башка чаралар,

жәмәгать тыңлаулары нәтижеләрен бастырып чыгару (халыкка житкерү), шул исәптән кабул ителгән карарларны мотивацияле нигезләү, шул исәптән аларны рәсми сайтта урнаштыру.

Муниципаль район Уставы һәм (яки) муниципаль район Советының норматив хокукый актлары белән әлеге өлешнең беренче абзацында күрсәтелгән материалларны һәм мәгълүматны урнаштыру, муниципаль район халкының муниципаль хокукый акт проекты буенча үз искәrmәләрен һәм тәкъдимнәрен тәкъдим итү мөмкинлеген тәмин итү өчен, шулай ук муниципаль район халкының мондый максатлар өчен рәсми сайтны мәжбүри куллану турындагы таләпләрне үтәп, ачык тыңлауларда катнашуы өчен "Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы" федераль дәүләт мәгълүмат системасы кулланылырга мөмкин.»;

9) Уставның 22 статьясының 14 өлешен яна редакциядә бәян итәргә:

«14. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне чикләү проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проектлары, рөхсәт ителгән чикнең чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турында карар проектлары буенча капитал төзелеш объектын төзү, реконструкцияләү, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен жирдән файдалану һәм төзелешнең расланган кагыйдәләре булмаганда мондый файдалануның икенче төренә үзгәртү мәсьәләләренә шәһәр төзелешә эшчәнлегә турында законнарға ярашлы рәвештә ачык тыңлаулар яки жәмәгать фикер алышулары үткәрелә»;

10) уставның 23 статьясын яна редакциядә бәян итәргә:

"23 нче маддә. Гражданнар жыены

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә тикшерү, жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазыйфаи затлары эшчәнлегә турында халыкны мәгълүматлаштыру, инициатив проектлар кертү һәм аларны карау, территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләрен тикшерү өчен муниципаль берәмлек территориясендә гражданнар жыеннары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар жыеннары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар, муниципаль районның торак пунктлары буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыены халык, муниципаль районның вәкиллекле органы, муниципаль район башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Муниципаль районның вәкиллекле органы яки муниципаль район башлыгы инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар жыелышы муниципаль районның вәкиллекле органы яки муниципаль район башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы муниципаль районның вәкиллекле органы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренә жыелышында катнашу хокукына ия булган 10 проценттан ким булмаган гражданнар төркеменә язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар жыенын үткөрү турында тәкъдим аның каравына чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеген, жыенны үткөрү вакыты һәм урынын үз эченә алырга тиеш. Бу тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелыш үткөрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать итсә, аларның һәрберсенен фамилиясе, исеме, әтисенен исеме, туган көне, яшәү урыны адресы күрсәтелгән.

Муниципаль районның вәкиллекле органы гражданнар жыенын якынлашып килүче утырышында үткөрү турында кертелгән тәкъдимне карый.

Муниципаль районның вәкиллекле органы гражданнар жыенын үткөрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыенын билгеләү һәм үткөрү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Инициатива проектларын кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында Тиешле территориядә яшәүче 16 яшькә житкән кешеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыенын билгеләү һәм үткөрү тәртибе муниципаль район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Гражданнар жыенын үткөрү вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелыш уздырылачак көнгә кадәр жиде көннән дә соңга калмыйча, моның өчен массакуләм мәгълүмат чараларын, муниципаль районның «Интернет» челтәрендәге рәсми сайты, почта хәбәрләрен, фатирлар буенча (ихата) йөрүләрен һәм белдерүләрен кулланып хәбәр ителә. Гражданнар жыенын эзерләү һәм үткөрүне муниципаль районның жирле администрациясе тәэмин итә.

8. Жыелыш эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашу хокукына ия булган гражданнарның гомуми саны Муниципаль сайлаулар үткәргәндә кулланыла торган Россия Федерациясе гражданнарының Россия Федерациясе чикләрендә булган һәм яшәгән урыннары буенча теркәү исәп-хисабы мәгълүматлары нигезендә билгеләнә.

Әгәр анда жыелышта катнашу хокукы булган гражданнарның өчтән бер өлеше булса, гражданнар жыелышы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта булган гражданнарның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

9. Гражданнар жыелышы муниципаль районның жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарә вазифаи затларына мөрәжәгатьләр кабул итә ала, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм муниципаль районның жирле үзидарә органнары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайлый ала.

10. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

11. Гражданнар жыелышы кабул иткән мөрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм муниципаль районның жирле үзидарә вазифаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

12. Гражданнар жыенын билгеләү һәм үткөрү тәртибе, шулай ук гражданнар жыенының вәкаләтләре федераль закон, муниципаль район Уставы һәм муниципаль район вәкиллекле органының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

13. Гражданнар жыены нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.»

11) уставның 25 статьясын яна редакциядә баян итәргә:

"25 нче маддә. Гражданнар арасында сораштыру

1. Гражданнардан сораштыру муниципаль районның бөтен территориясендә яки территориянең бер өлешендә жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халыкның фикерен һәм аны исәпкә алуны ачыклау өчен үткәрелә.

Сораштыру нәтижәләре тәкъдим итү характерында.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия муниципаль район халкы катнашырга хокуклы. Инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда 16 яшькә житкән муниципаль район яки аның инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән өлеше халкы катнашырга хокуклы.

3. Гражданнар арасында сораштыру:

1) муниципаль районның вәкиллекле органы яки муниципаль район башлыгы жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм төбәкара әһәмияттәге объектлар өчен район жирләренәң максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

3) муниципаль районда яки аның 16 яшькә житкән инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән өлешендә яшәүчеләр элге инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнарны сораштыру тәртибе муниципаль район вәкиллекле органының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру турында карарны муниципаль район Советы кабул итә. Гражданнардан сораштыру үткәрү өчен муниципаль районның рәсми сайты Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә кулланылырга мөмкин. Муниципаль район Советының гражданнардан сораштыру билгеләү турындагы норматив хокукый актында:

1) сораштыруны үткәрү датасы һәм вакыты;

2) сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителгән (тәкъдим ителгән) сорауны (соруларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру таблицасының формасы;

5) сораштыруда катнашучы муниципаль район халкының минималь саны.

6) "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль районның рәсми сайты кулланып, гражданнарны сораштыру үткәргән очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Муниципаль район халкы гражданнардан сораштыру уздыру турында ун көн алдан хәбәр ителә.

7. Гражданнарны сораштыруга әзерләү һәм үткәрү белән бәйле чараларны финанслау:

1) муниципаль район бюджеты акчалары хисабына муниципаль районның жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә.

8. Сораштыру нәтижәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә бастырылырга (ачыкланырга) тиеш. Сораштыру нәтижәләре белән муниципаль районның теләсе

кайсы кешесе танышырга хокуклы. Сораштыру нәтижәләре муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә исәпкә алынырга тиеш.»;

12) Уставның 34 статьясының 6 өлешендәге 2 пунктның 6 абзацында «Президент» сүзен «Башлыгы (Рәис)» сүзе белән алыштырырга;

13) Уставның 34 статьясының 7.3 өлешендә «Президент» сүзен «Башлыгы (Рәис)» сүзе белән алыштырырга;

14) Уставның 34 статьясының 7.5 өлеше яңа редакциядә бәян ителсен:

«7.5. Депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы эгъзасы, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфай заты, муниципаль вазыйфаны биләүче башка зат, чикләүләргә һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки жайга салу турындагы таләпләргә үтәмәгән һәм 2003 елның 6 октябрәндәге Федераль закон белән билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен жаваплылыктан азат ителә. № 131-ФЗ «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» һәм башка федераль законнар белән коррупциягә каршы тору максатларында, әгәр мондый чикләүләргә, тыюларны һәм таләпләргә үтәмәү, шулай ук мондый бурычларны үтәмәү күрсәтелгән затлардан бәйсез булган хәлләр тикшерүе тарафыннан 2008 елның 25 декабрәндәге 273 номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3 - 6 өлешләрендә каралган тәртиптә таныла икән-ФЗ Коррупциягә каршы тору турында.»;

15) Уставның 34 статьясының 13 өлешен яңа редакциядә бәян итәргә:

«13. Муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы депутатына үз вәкаләтләргә гамәлгә ашыру өчен даими булмаган нигездә эш урынын (вазыйфасын) муниципаль берәмлек уставы белән билгеләнгән һәм айга ике һәм алты эш көненнән азрак тәшкил итә алмаган чорга саклау гарантияләнгән.»;

16) Уставның 43 статьясын яңа редакциядә бәян итәргә:

"43 нче маддә. Муниципаль район Советы депутаты вәкаләтләргә вакытыннан алда туктату

1. Муниципаль район Советы депутатының вәкаләтләргә вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләгә белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылу;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яки үлгән дип игълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил дәүләте гражданлыгын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгын алырга яисә Чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы булмаган чит ил территориясендә Россия Федерациясе гражданының даими яшәү хокукын раслаучы яшәү рөхсәтен яисә башка документ алырга хокуклы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан кире чакыру;
9) муниципаль район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
10) хәрби хезмәткә чакыру яки аны алмаштырган альтернатив гражданлык хезмәтенә жибәрү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә үтәмәү;

12) федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда.

2. Муниципаль район Советы депутатының вәкаләтләре муниципаль район Советы карары белән, әгәр депутат житди сәбәпләрсез муниципаль район Советының барлык утырышларында алты ай рәттән булмаса, вакытыннан алда туктатыла.

3. Муниципаль район Советының муниципаль район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча, ә әгәр бу нигез муниципаль район Советы утырышлары арасында барлыкка килгән булса, мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

4. Әлеге статьяның 1 өлешендәгә 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очрактарда муниципаль район Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турында карар муниципаль район Советы тарафыннан кабул ителә, анда муниципаль район Советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне билгеләнә.

5. Әлеге статьяның 8 пункттында каралган очракта муниципаль район Советы депутатының вәкаләтләре муниципаль район Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә басылып чыккан көннән туктатыла.

6. Әлеге статьяның 9 пункттында каралган очракта муниципаль район Советы депутатының вәкаләтләре муниципаль район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

7. Муниципаль район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, өстәмә депутат сайлаулары «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәгә 67-ФЗ номерлы Федераль Закон, 2007 елның 7 маендагы 21-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.»;

17) Уставның 46 статьясының 1 өлеше икенче абзацында «Президент» сүзен «Башлыгы (Рәисе)» сүзгә белән алыштырырга;

18) уставның 47 маддәсен яңа редакциядә бәян итәргә:

"47 нче маддә. Муниципаль район Башлыгы статусы

1. Муниципаль район Башлыгы даими нигездә эшли.

2. Муниципаль район Башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә район халкына һәм муниципаль район Советына контрольдә тотыла һәм хисап бирә.

3. Муниципаль район Башлыгы елына бер тапкырдан да сирәгрәк үз эшчәнлегендә турында муниципаль район Советына хисап бирә.

4. Муниципаль район Башлыгы «Коррупциягә каршы торышы турында» 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен

контрольдә тоту турында» 03.12.2012 ел, № 230-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш. 07.05.2013 ел № 79-ФЗ аерым категория кешеләргә Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) аларны куллануны тыю турында.

5. Муниципаль район башлыгы «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм коррупциягә каршы тору максатларында башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәмәгән, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә жайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән һәм бурычларны үтәмәгән өчен җаваплылыктан азат ителә, әгәр мондый чикләүләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәгән булса, шулай ук мондый вазыйфаларны үтәмәү «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3 - 6 өлешләрендә каралган тәртиптә ана бәйлә булмаган хәлләр нәтижәсендә таныла.

6. Муниципаль район башлыгы гражданлык яки жинаять эше яки административ хокук бозу эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкилле очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Муниципаль район башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре әлегә устав белән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.»;

19) Уставның 49 статьясының 5 өлешендә «Президент» сүзен «Башлыгы (Рәис)» сүзгә белән алыштырырга;

20) Уставның 54 маддәсен яңа редакциядә бәян итәргә:

"54 нче маддә. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе

1. Район Башкарма комитетын муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе житәкли.

2. Район Башкарма комитеты житәкчесе муниципаль районның жирле үзидарәсе вазифаи заты булып тора, ул муниципаль район Советы тарафыннан конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе вазифасына билгеләнә.

3. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен контракт нигезендә даими рәвештә гамәлгә ашыра.

4. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе эшқуарлык, шулай ук башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә хокуклы түгел, укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шулай ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дөүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе, Россия Федерациясе халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренә идарә органнары,

попечительлек яки күзәтү советлары, башка органнары составына керергә хокуклы түгел.

5. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе «Коррупциягә каршы тору турында» 25.12.2008 ел, № 273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 03.12.2012 ел, № 230-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. 07.05.2013 ел № 79-ФЗ аерым категория кешеләргә Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләргә саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) аларны куллануны тыю турында.

6. Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе, әгәр мондый чикләүләргә, тыюларны һәм таләпләргә үтәмәү, шулай ук мондый бурычларны үтәмәү аңа бәйлә булмаган тикшерүләр тарафыннан танылса, әлеге Федераль закон һәм башка федераль законнар белән коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки жайга салу турындагы таләпләргә үтәмәү һәм бурычларны үтәмәү өчен җаваплылыктан азат ителә 3 нче өлешләрдә каралган тәртиптә шартлар - "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясының 6 статьясы.

7. Аерым оештыру-идарә итү функцияләрен башкару өчен муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе урынбасарлары бар.

Муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе вакытлыча булмаганда (авыру яисә ялга китү сәбәпле) яисә аның үз вазыйфаларын башкару мөмкинлеген булмаганда яисә вәкаләтләргә вакытыннан алда туктатылган очракта, аның вәкаләтләрен билгеләнгән вазыйфалар бүленешен нигезендә муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе урынбасарларының берсе вакытлыча башкара.

8. Үз вәкаләтләрен контракт нигезендә гамәлгә ашыручы район Башкарма комитеты житәкчесе:

1) район Советына хисап бирә һәм контрольдә тотат;

2) район советына үз эшчәнлеген һәм район Башкарма комитеты эшчәнлеген нәтижеләргә, шул исәптән район Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисаплар тапшыра;

3) район Башкарма комитеты тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә.

4) муниципаль район Башлыгына Россия Федерациясе гражданлыгын яки чит ил дәүләте гражданлыгын туктату турында язма рәвештә хәбәр итәргә тиеш - чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланьрга, яисә чит ил гражданлыгын (гражданлыгын) алу яисә чит ил территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия булган Россия Федерациясе халыкара килешүе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы булган Россия Федерациясе гражданы яисә Россия Федерациясе халыкара килешүе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы чит ил гражданы, ләкин Россия Федерациясе гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы туктатылган яки чит ил гражданлыгы (гражданлыгы) алган көннән яки әлеге пунктта каралган яшәүгә рөхсәт яки башка документ алганнан соң биш эш көненнән дә соңга калмыйча»;

21) Уставның 55 статьясындагы 2 өлешенен икенче абзацында «Президент» сүзен «Башлык (Рәис)» сүзләренә алмаштырырга;

22) 58 статьяның 2 өлешендәге 2 пунктында Уставның «Президенты» сүзен «Башлыгы (Рәис)» сүзләренә алмаштырырга;

23) Уставның 58 статьясының 2.1 өлеше яңа редакциядә бәян итәргә:

«2.1. Жирле хакимият башлыгы белән контракт, "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тьюларны үтәмәүгә, бурычларны үтәмәүгә бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Башлыгының (Рәис) гаризасы нигезендә, "коррупциягә каршы тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин. вазифалары, һәм башка затларның керемнәре, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән аерым категория кешеләргә счетлар (вкладлар)ачуны һәм булуны тью турында, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләренә сакларга, Россия Федерациясенен коррупциягә каршы тору турындагы законнары нигезендә бирелә торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы мәгълүматларның дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү нәтижәсендә ачыкланган чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) алардан файдаланырга".»;

24) Уставның 81 статьясының 2 өлешендә, федераль законнарда билгеләнгән очрактан тыш, «үзенә буйсынган кешене сүзләр белән тулыландырырга» дигән сүзләрдән соң.»;

25) Уставның 85 статьясының 4 өлешен түбәндәге эчтәлектәге 3 пункт белән тулыландырырга:

"3) Гадәттән тыш хәлләр режимнары гамәлдә булган чорда табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләренә бетерү максатларында эшләнган норматив хокукый актлар проектлары.»

26) Уставның 85 статьясының 5 өлешен яңа редакциядә бәян итәргә:

«5. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайлау йогынтысын бәяләү эшқуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен артык бурычлар, тьюлар һәм чикләүләр кертүче яисә аларны кертүгә ярдәм итүче нигезләмәләренә, шулай ук эшқуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары һәм жирле бюджетларның нигезсез чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итүче нигезләмәләренә ачыклау максатында үткәрелә.»;

27) Уставның 99нчы маддәсен яңа редакциядә бәян итәргә:

"99 нчы маддә. Муниципаль район гражданнының үзара салым салу чаралары

1. Гражданнының үз-үзләренә салым салу чаралары дип гражданнының жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләренә хәл итү өчен бер тапкыр түләүләре аңлатыла. Гражданнының үзара салым тәртибендә түләүләр күләме муниципаль районның (жирлек составына керүче торак пунктның (яки аның территориясенен бер өлеше) барлык халкы өчен абсолют зурлыкта тигез итеп билгеләнә, муниципаль районның (жирлек составына керүче торак пунктның (яки аның территориясенен бер өлеше) гомуми халкының 30 процентыннан артмаса тиеш булган һәм алар өчен түләүләр күләме киметелергә мөмкин булган аерым категория гражданныдан тыш.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда, ә "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законның 25.1 статьясының 1 өлешендәге 4, 4.1 һәм 4.3 пунктларында каралган очрақларда гражданның жыенында хәл ителә.

3. Гражданның үзара салым акчалары муниципаль район бюджетының үз керемнәренә карый.»;

28) Уставның 106 маддәсен яна редакциядә бәян итәргә:

«106 нчы маддә. Муниципаль район Уставының үз көченә керү, муниципаль район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Муниципаль район Уставы, әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль район Советы карары аларны кабул иткәннән соң муниципаль район башлыгы тарафыннан Муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы территориаль органына Федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен жиберелә.

2. Муниципаль район Уставы, муниципаль район Советының муниципаль район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары дәүләт теркәвеннән соң рәсми рәвештә бастырылырга (игълан ителергә) тиеш һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматның рәсми порталында рәсми бастырылганнан (игълан ителгәннән) соң үз көченә керә (<http://pravo.tatarstan.ru>), Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Мөслим муниципаль районы сайты (<https://muslumovo.tatarstan.ru/>) Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә. Муниципаль район Башлыгы теркәлгән муниципаль район Уставын, муниципаль район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акты муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органы вәкаләтлесе территориаль органыннан кәргән көннән алып жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш, "Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында" 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына муниципаль район Уставына үзгәрешләр кертү хакында муниципаль хокукый актта.

3. Муниципаль район Уставына кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртүче үзгәрешләр һәм өстәмәләр, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләрне аеру (муниципаль район Уставын федераль законнардагы туры китерү очрақларыннан тыш, шулай ук вәкаләтләрне, вәкаләтләр срогын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи затларын сайлау тәртибен үзгәртүдән тыш), Советның вәкаләтләрне срогы тәмамланганнан соң үз көченә керә муниципаль район, күрсәтелгән үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне муниципаль район Уставына кертү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән.

4. Муниципаль район халкының саны арту яки кимү белән бәйле рәвештә муниципаль район Советы депутатлары санын арттыручы яки киметүче үзгәрешләр күрсәтелгән үзгәрешләрне кертү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән муниципаль район Советының вәкаләтләрне срогы тәмамланганнан соң үз көченә керә.».

